Írta: Kürtössy Péter
2015. január 23. péntek, 09:27 - Módosítás: 2015. január 23. péntek, 09:36

# Buduhálajárás Magyarózdon

Magyarózd az Ózd patak völgyfőjében fekszik, Marosludastól mintegy 19 kilométerre. Az egykor Alsó-Fehér vármegyéhez (ma Maros megye) tartozó települést ma is döntően református magyarok lakják. Hagyományos életformáját, folklórját, hiedelem- és szokásvilágát neves szülöttje, a költő és író Horváth István monográfiája tette ismertté, mely 1971-ben jelent meg Magyarózdi tornyalja címmel. Ebben így írt a farsang időszakáról:

*A farsang a házasságkötés és a „buduhálajárás" ideje. A második világháborúig a lakodalmak nagy részét farsang idején tartották, s aki férjhezadó lány farsang után is pártában maradt, vénlánynak számított.*

*A fonóházaknál, vagy fonóházon kívül „buduhála" csoportok szerveződtek. Különféle maskaráknak öltöztek, úgy járták végig a fonóházakat. A férfiak női, a nők férfiruhában jelentek meg, és aszerint is igyekeztek viselkedni. De öltöztek papnak, orvosnak, rablónak, cigánynak és régebb szalmaembernek is. A szalmaembert szalmakötéllel csavarták be, a ruhája fölé vett inget, gatyát tömték meg szalmával. Halottat vittek, temetést játszottak tréfás, komikus siratókkal. De legjobb „buduhálák" az ijesztő, félelmes alakok voltak. Ezekről beszéltek másnap a faluban. S fő célja a buduhálázásnak nem egyszer éppen az ijesztési szándék volt.*

*Legénykoromban magam is nemegyszer buduháláztam. Már előző este megbeszéltük a fonóban, hogy ki minek öltözik, a lányok férfi-, a legények női ruhát kerítettek, és a fonóháztól a szomszédba vonultak felöltözni. Felöltözés után a fonóháznál a lányok nekünk segítettek, mi a lányoknak lányosan, illetve legényesen elrendezi egymáson a ruhát. Szemünket fejrevaló kendővel takartuk le, és egy nem budahála legényt békérőnek neveztünk ki, majd elindultunk a fonóházakhoz.Volt, amikor mi, legények ijesztő ördögnek, gyilkos rablónak, cigánynak öltöztünk fel, s ilyenkor korommal kentük szénfeketére arcunkat.*

*Az asszony-fonókból menyecskék készültek buduhálának. Visongva, egymásnak segítve szorították férfiharisnyába asszonyi gömbölydedségüket, vagy papnak, orvosnak, halottnak álcázva magukat, sirató asszonyok gyászát öltve fel, indultak temető csoportként. A menyecskék békérője mindig jó markos férfi volt, aki védte is őket, mert nemegyszer előfordult, hogy megbúvó férfiak lesből rácsaptak az éjszakai utcán a harisnyás asszonyokra, birokra híva ki őket, s jól megmarkolászták a gömbölyű „férfiakat".*

*A fonóházhoz a békérő kopogtatott be.*

*-Adjon Isten jóestét! Béengednek valami idegen szállókat?*

*-Bé, bé!*

*-Itt vannak a buduhálák – bolydult fel a fonóház, és igyekeztek helyet teremteni a buduháláknak.*

*Ha nagyon riasztók voltak a buduhálák, a félénkebb asszonyok az ágyra másztak ijedtükben. Pedig a buduhálák a legtöbbször szelíden viselkedtek, csak a maskarájukkal igyekeztek ijedelmet kelteni. A fonóház asszonyai a „buduhálákét" kezdték énekelni, ropogós, szöktető dallamot, és a buduhálák nemcsak egymással táncoltak, hanem megtáncoltatták a fonóház fiatalasszonyait is. A fonóház asszonyai közben a letakart szemű, elöltözött budhálák kilétét próbálták kitalálni, s az volt a legjobb buduhála, akire nem tudtak ráismerni.*

*-Béengednek valami idegen szállókat?...*

*És az ajtó végre kitárul, a külső hideg levegő párázva tódul be. Az ajtóban megjelenik egy pap és egy orvos s utánuk rövid két rúdon, fehér lepedővel leterített félelmes halottat hoznak. Körülötte gyászruhás asszonyok. A halottat a földre helyezik , az orvos megállapítja, hogy valóban halott, és hogy „jajajaj, miben hót meg!", a pap elváltoztatott hangon prédikálni kezd olyan szavakkal, hogy a fonóbeliek rázkódnak a kacagástól. A siratóasszonyok sirató szövege még tovább fokozza a kacagást. Szemük kendővel letakarva, szavukat elváltoztatják. Bajos a kilétük kitalálása. Végül a fonóbeliek a „buduhálákét" kezdik énekelni, mire a halott is felugrik, s nemegyszer menekülés közben kapja el valamelyik fonóbeli menyecskét. A tánc után elvonulnak a buduhálák. Az álom elszállott a szemekből, van miről beszélni már. Szaporábban perdülnek a pereszlenek* a fonóháznál.*

*Férfiak csak legénykorban buduhálaznak Magyarózdon. Házas embernek nem illik a buduhálázás. Magánházakhoz soha, csak fonóházakba jártnak a buduhálázók.*

**pereszlen= orsó pörgettyű, az orsó végére erősített karika, ami lendületét adja.*

**Irodalom:**

Horváth István: Magyarózdi toronyalja. Dacia Könyvkiadó. Kolozsvár 1971. 116-117.